

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Факультет початкової освіти та фізичної культури
Кафедра загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи
_____ Наталія БОРБИЧ
«____» _____ 2026 року

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри загальної педагогіки,
психології та методики початкової освіти
Протокол №__ від _____
Завідувач кафедри
_____ Сергій МАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
Середня освіта (Фізична культура)
_____ Наталія ДЕНИСЕНКО
«____» _____ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 13. Історія фізичної культури

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Фізична культура)**

освітній ступінь **бакалавр**

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність / предметна спеціальність **014 Середня освіта / 014.11 Середня освіта (Фізична культура)**

академічна група **41ФК**

РОЗРОБНИК: Сергій МАРЧУК, кандидат педагогічних наук, старший викладач

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Очна (денна) форма навчання	
	Спеціальність / предметна спеціальність 014 Середня освіта / 014.11 Середня освіта (Фізична культура)	Статус освітнього компонента: Обов'язковий	
Змістових модулів – 2	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки: 4-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр: 8-ий	
		Лекції 16 год.	Практичні (семінарські) 10 год.
		Самостійна робота 59 год.	
		Консультації 5 год	
		Вид контролю: екзамен	

1.1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент «Історія фізичної культури» має на меті сформувати у студентів фундаментальні знання про генезу фізичної культури як соціального явища, її розвиток у різних історичних епохах, країнах і культурах. Особливий акцент зроблено на еволюції форм фізичного виховання, спорту, народних ігор і змагань, а також на формуванні ідеології здорового способу життя через призму історичних подій.

У курсі розглядаються ключові етапи розвитку фізичної культури: від стародавніх цивілізацій до сучасних олімпійських рухів; досвід національних систем фізичного виховання; роль видатних історичних постатей у становленні галузі; розвиток фізичної культури на українських землях у різні історичні періоди – від козацької доби до незалежної України.

Вивчення дисципліни забезпечує ґрунтовну історико-педагогічну підготовку майбутнього вчителя фізичної культури, сприяє усвідомленню цінності національних традицій, формує патріотизм, професійну свідомість та мотивацію до впровадження кращих історичних практик у сучасну освітню діяльність.

1.2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента «Історія фізичної культури» – сформувати у здобувачів вищої освіти системні знання про історичний розвиток фізичної культури, спорту та фізичного виховання в контексті світових і національних суспільно-культурних процесів; розвинути історико-педагогічне мислення, професійну самосвідомість та здатність використовувати історичний досвід у сучасній освітній і виховній діяльності.

Завдання освітнього компонента:

- ознайомити студентів з основними етапами розвитку фізичної культури від найдавніших часів до сьогодення;
- розкрити особливості форм фізичного виховання та змагань у різних історичних епохах і

культурах;

- показати взаємозв'язок між розвитком фізичної культури та соціально-економічними, політичними й культурними процесами;
- дослідити історію становлення фізичної культури і спорту в Україні, включно з періодами козацької доби, українського відродження та сучасності;
- ознайомити з діяльністю видатних діячів у галузі фізичної культури та спорту, їхнім внеском у педагогічну практику;
- формувати вміння аналізувати історичні джерела, порівнювати фізкультурні системи різних країн і періодів;
- розвивати інтерес до історико-педагогічної спадщини та її практичного використання у професійній діяльності вчителя фізичної культури.

1.3. Пререквізити та постреквізити

Пререквізити: «Історія української державності та культури», «Педагогіка. Історія педагогіки».

Постреквізити: освітній компонент «Історія фізичної культури» предметно інтегрується з освітніми компонентами, які забезпечують подальшу теоретико-практичну професійну підготовку.

1.4. Характеристика освітнього компонента

У результаті вивчення курсу «Історія фізичної культури» у здобувачів освіти мають сформуватися **компетентності**, які відповідають сучасним вимогам підготовки бакалаврів.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач освіти:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку на основі абстрактного мислення, аналізу та синтезу та розуміння закономірностей професійної діяльності, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства (*громадянська компетентність*).

ЗК3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (*культурна компетентність*).

ЗК6. Здатність до самостійного, усвідомленого та критичного пошуку, перевірки й інтерпретації інформації з різних джерел для формування обґрунтованих рішень у процесі педагогічної діяльності.

ЗК-9. Здатність гнучко адаптуватися до змін у педагогічній та спортивній діяльності, проявляти ініціативність і креативність, генерувати нові ідеї та ефективно вирішувати професійні завдання.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК8. Здатність усвідомлювати розмаїття та унікальність культур у суспільстві, поважати індивідуальні відмінності учасників спортивної діяльності та застосовувати ефективні методи попередження, подолання й конструктивної трансформації конфліктів у командних і змагальних ситуаціях.

СК15. Застосовувати наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати й тлумачити результати, створювати моделі та визначати їхню дієвість.

Компетентності Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», на розвиток яких спрямовано ОК

В2.3. Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя.

В.2.4. Здатність підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності.

Результати навчання:

ПРН згідно з ОПШ

ПРН1. Знати та критично аналізувати сучасні педагогічні теорії, психологічні, анатомо-фізіологічні, біомеханічні й гігієнічні основи фізичної культури для науково обґрунтованого планування й організації освітнього процесу.

ПРН2. Інтерпретувати нормативно-правові акти у сфері освіти та фізичної культури, спираючись на історичний розвиток законодавства й еволюцію підходів до шкільного фізичного виховання; дотримуватися принципів академічної доброчесності та антикорупційної етики в педагогічній діяльності.

ПРН16. Ідентифікувати та інтегрувати українську культурну ідентичність, громадянські й морально-етичні цінності в освітню діяльність, сприяти формуванню патріотизму та національної гідності.

ПРН21. Критично оцінювати достовірність і надійність інформаційних джерел, зокрема тих, що стосуються фізичної культури, спорту, здоров'я та рухової активності; усвідомлювати вплив інформації на формування мотивації до занять, поведінкові рішення та розвиток особистості здобувачів освіти, роблячи обґрунтовані професійні висновки.

Результати навчання за освітнім компонентом

Здобувачі освіти повинні:

Знати:

- основні етапи розвитку фізичної культури та спорту в історії людства;
- особливості фізичного виховання в різні історичні епохи (Стародавній світ, Середньовіччя, Новий і Новітній час);

- ключові моделі організації фізичного виховання в різних країнах (Древня Греція, Рим, Німеччина, Швеція тощо);

- історію становлення та розвитку фізичної культури і спорту в Україні, включно з періодами Козаччини, Української Народної Республіки, радянського періоду та незалежності України;

- внесок видатних діячів (українських та зарубіжних) у розвиток фізичної культури, спорту та олімпійського руху;

- роль фізичної культури у формуванні національної свідомості, патріотичного та громадянського виховання;

- джерела та літературу з історії фізичної культури.

Уміти:

- аналізувати історичні факти, події, процеси, пов'язані з розвитком фізичної культури та спорту;

- порівнювати фізкультурні системи різних народів та історичних періодів;

- визначати тенденції й закономірності розвитку фізичної культури в контексті суспільно-історичних змін;

- здійснювати критичний аналіз діяльності видатних педагогів і організаторів фізичного виховання;

- застосовувати знання з історії фізичної культури у власній педагогічній практиці (наприклад, у створенні виховних заходів, написанні конспектів уроків);

- працювати з історичними джерелами, науковою літературою, архівними матеріалами;

- аргументовано висловлювати власну думку щодо значення історичного досвіду для сучасної освіти й виховання.

2. Зміст освітнього компонента

Змістовий модуль 1. Історичні основи фізичної культури в світовому контексті та історія міжнародного і олімпійського рухів

Тема 1. Фізична культура в первісному суспільстві та стародавніх цивілізаціях.

Тема 2. Фізична культура в країнах Стародавнього Сходу, Греції, Римі.

Тема 3. Фізична культура в епоху Середньовіччя та Відродження.

Тема 4. Становлення національних систем фізичного виховання в Новий час. Історія міжнародного спортивного та олімпійського рухів.

Змістовий модуль 2. Історія фізичної культури та спорту в Україні

Тема 5. Фізична культура на українських землях у давнину і козацьку добу.

Тема 6. Фізична культура в Україні в ХІХ – на початку ХХ ст.

Тема 7. Фізична культура в радянський період (1920–1991 рр.)

Тема 8. Фізична культура і спорт в незалежній Україні.

3. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Форми роботи/ контролю*
	денна форма здобуття вищої освіти				
	усього	у тому числі			
лекції		семінар / (практ.)	самос. роб		
Змістовий модуль 1. ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ТА ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО І ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХІВ					
Тема 1. Фізична культура в первісному суспільстві та стародавніх цивілізаціях.	8	2		6	УО,ДС,П
Тема 2. Фізична культура в країнах Стародавнього Сходу, Греції, Римі.	11	2	1	8	УО, ДС,Р,АТ,П
Тема 3. Фізична культура в епоху Середньовіччя та Відродження.	10	2	1	7	УО, ДС,Р,АТ,П
Тема 4. Становлення національних систем фізичного виховання в Новий час. Історія міжнародного спортивного та олімпійського рухів.	10	2		8	ПО,П,АТ
Модульний контроль 1	2		/2		МК/КР
Разом за змістовим модулем 1	41	8	2/2	29	
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ					
Тема 5. Фізична культура на українських землях у давнину і козацьку добу.	11	2	2	7	УО, ДС,Р,АТ
Тема 6. Фізична культура в Україні в ХІХ – на початку ХХ ст.	10	2		8	ПО,П
Тема 7. Фізична культура в радянський період (1920–1991 рр.)	9	2		7	ПО,П,ДС
Тема 8. Фізична культура і спорт в незалежній Україні.	12	2	2	8	УО, ДС,Р,АТ,П
Модульний контроль 2	2		/2		МК/КР
Разом за змістовим модулем 2	44	8	4/2	30	
Консультації ¹	5				
Усього годин	90	16	6/4	59	

* Форми роботи/контролю: УО – усне опитування, ПО – письмове опитування, ДС – дискусія, П – презентація результатів виконаних завдань та досліджень, МК / КР – модульний контроль / контрольна робота, Р – реферат, АТ – аналіз твору тощо.

4. Темі лекційних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ТА ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО І ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХІВ			
1.	1	Тема 1. Фізична культура в первісному суспільстві та стародавніх цивілізаціях.	2
2.	2	Тема 2. Фізична культура в країнах Стародавнього Сходу, Греції та	2

¹ Згідно з затвердженим у встановленому порядку графіком.

		Римі.	
3.	3	Тема 3. Фізична культура в епоху Середньовіччя та Відродження.	2
4.	4	Тема 4. Становлення національних систем фізичного виховання в Новий час. Історія міжнародного спортивного та олімпійського рухів.	2
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ			
5.	5	Тема 5. Фізична культура на українських землях у давнину і козацьку добу.	2
6.	6	Тема 6. Фізична культура в Україні в ХІХ – на початку ХХ ст.	2
7.	7	Тема 7. Фізична культура в радянський період (1920–1991 рр.)	2
8.	8	Тема 8. Фізична культура і спорт в незалежній Україні.	2
Разом			16

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1.			
ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ТА ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО І ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХІВ			
1.	2	Фізичне виховання у Спарті та Афінах: порівняльний аналіз. Фізична культура в Стародавньому Римі: між розвагою, політикою і військовою підготовкою.	1
2.	3	Лицарське виховання як форма фізичної підготовки у феодальному суспільстві. Фізична культура в ідеалах Ренесансної людини: «здорове тіло – шлях до гармонії».	1
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ			
3.	5	Система фізичного виховання в запорізьких козаків.	2
4.	8	Національна ідея та патріотичне виховання засобами фізичної культури у ХХІ столітті.	2
Разом			6

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ТА ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО І ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХІВ			
1.	Т. 1-4	Модульний контроль 1	2
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ			
2.	Т.5-8	Модульний контроль 2	2
Разом			4

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовується на навчальних заняттях.

Самостійна робота здобувачів освіти включає:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, тощо);
- виконання завдань з освітнього компонента впродовж семестру;
- роботу над окремими темами освітнього компонента, які згідно з робочою програмою, винесені на самостійне опрацювання здобувачами освіти;
- роботу в студентських наукових гуртках, семінарах тощо;

- участь у науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо.

N теми	Назва теми	Усього год. самостійної роботи / Завдання	Література	Контроль
1	Фізичні вправи як засіб виживання і розвитку в первісному суспільстві	6 год. Підготуйте порівняльну таблицю: «Фізична активність у Стародавньому Єгипті, Індії, Китаї, Месопотамії; (цілі, методи, форми). Створіть короткий опис обрядово-ігрових форм рухової активності первісних людей.	Основна: 3,5,8 Допоміжна: 15,20	Письмова робота Презентація
2	Грецький ідеал гармонійного розвитку людини: вплив на формування фізичної культури Заходу	8 год. Напишіть есе: «Чого сучасна школа може навчитися у грецької системи гімназійного виховання?» Складіть таблицю: Порівняння фізичного виховання у Стародавній Греції та Стародавньому Римі (мета, зміст, ставлення до тіла).	Основна: 3,5,8 Допоміжна: 5,20	Письмова робота Усне опитування Тести
3	Фізичне виховання між заборону тіла і гуманістичним відродженням	7 год. Підготуйте презентацію на тему: «Лицарське виховання як система формування воїна і громадянина». Напишіть коротке повідомлення: «Педагогічні ідеї гуманістів щодо значення фізичного виховання» (на прикладі Е. Роттердамського, Вікторіно да Фельтре тощо).	Основна: 3,5,6,8 Допоміжна: 5,20	Письмова робота Усне опитування Презентація
4	Відродження олімпійських ігор сучасності. Діяльність П'єра де Кубертена	8 год. Опишіть історичну ситуацію у світі в другій половині XIX століття, яка сприяла ідеї відродження Олімпійських ігор. Назвіть та охарактеризуйте основні ідеї, які П'єр де Кубертен заклав в основу сучасного олімпійського руху (наприклад, «Головне – не перемога, а участь» та «Спорт поза політикою»).	Основна: 3,5,8 Допоміжна: 4,7,17,21	Письмова робота Усне опитування Презентація
5	Козацьке виховання як унікальна система розвитку фізичної, духовної та моральної особистості	7 год. Напишіть творчу роботу: «Козацький гарт: як виховували майбутніх воїнів». Створіть карту-класифікатор народних ігор, змагань, танців у традиційній культурі українців.	Основна: 1,4,5,7,8,9 Допоміжна: 6,20	Письмова робота Усне опитування Презентація
6	Громадські рухи за фізичне і національне відродження: «Сокіл», «Січ», «Пласт»	8 год. Підготуйте дослідження: Історія створення та діяльності одного з товариств («Сокіл», «Січ» або «Пласт»). Проаналізуйте роль фізичної культури в українському національному русі XIX – поч. XX ст.	Основна: 1,3,5,7, Допоміжна: 4,20	Письмова робота Усне опитування Презентація
7	Ідеологізація та масовість фізичного виховання в СРСР:	7 год. Напишіть критичне есе: «Система ГТО: засіб фізичного розвитку чи політичного впливу?» Складіть хронологічну таблицю: Основні етапи розвитку фізичної культури в УРСР	Основна: 1,4,6,8 Допоміжна: 4,20	Письмова робота Усне опитування Диспут

	позитиви і загрози	(1920–1991).		
8	Фізичне виховання як складова національного розвитку в умовах незалежності	8 год. Створіть огляд видатних досягнень українських спортсменів на Олімпійських іграх (1996–2024). Проаналізуйте сучасні державні документи щодо фізичного виховання та підготуйте короткий висновок про пріоритети державної політики.	Основна: 1,4,5,8 Допоміжна: 2,16	Письмова робота Усне опитування Презентація
<i>Разом:</i>		59 год.		

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу; пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу; бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять; ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми); практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань; аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак; індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального; дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного; проблемний виклад матеріалу – для створення й розв’язання проблемної ситуації.

У процесі викладання освітнього компонента для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти передбачене застосування як активних, так і інтерактивних методів та навчальних технологій, серед яких: словесні, наочні, практичні, дидактичні, практико-теоретичні, пошукові, науково-дослідницькі, індуктивно-дедуктивні, дискусійні тощо.

10. Форми контролю знань та критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FХ, F). Згідно з п. 2.1. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу оцінювання академічних досягнень здобувачів освіти здійснюється під час міжсесійного (поточного та модульного) та підсумкового (семестрового) контролю знань.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання якості роботи здобувача освіти впродовж семестру під час проведення практичних і семінарських, а також для перевірки якості самостійної роботи здобувачів освіти.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт. Модульний контроль здійснюється на останньому в поточному змістовому модулі практичному занятті.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі **екзамену** (усно). Екзамен передбачає відповіді на питання, в яких здобувачі освіти повинні продемонструвати знання та сформулювати на їх основі розуміння проблематики курсу, а також отримані компетентності.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою з таким розподілом балів: 70 балів – поточний контроль, 30 балів – модульний контроль, який анулюється, коли здобувач освіти іде на підсумковий (семестровий) контроль (30 балів). Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента за результатами поточного та модульного контролю становить не менше 60 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента.

Остаточною оцінкою з освітнього компонента за семестр, яка вноситься до екзаменаційної відомості, є підсумкова оцінка, що складається з балів міжсесійного та підсумкового контролю.

Схема нарахування балів з освітнього компонента

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Поточний контроль	Робота на семінарських та практичних заняттях: - доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення освітнього компонента; - усне опитування, тестування, вирішення практичних завдань; - участь у навчальній дискусії тощо	Максимальна кількість балів з кожного семінару – 11
	<i>За роботу на семінарських заняттях здобувач максимально може отримати 44 бали</i>	
	Самостійна робота	Максимальна кількість балів за СР ₁₋₂ – 4; СР ₃₋₈ – 3
<i>За результатами виконання завдань СР здобувач максимально може отримати 26 балів</i>		
Модульний контроль	Модульний контроль 1	Максимальна кількість балів – 15
	Модульний контроль 2	Максимальна кількість балів – 15
Додаткові бали	Участь у предметних олімпіадах. Участь у конкурсах студентських робіт. Участь у наукових студентських конференціях.	Максимальна кількість балів – 7
	<i>(Згідно з п.4.9. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу у КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради)</i>	
<p>Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента за результатами поточного та модульного контролю становить не менше 60 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента.</p> <p>Якщо здобувач освіти вирішив підвищити свою успішність на екзамені, то бали, набрані здобувачем освіти за результатами модульного контролю, анулюються.</p> <p>У шкалі оцінювання здійснено розподіл 100 балів: 70 – поточний контроль, 30 – модульний контроль, який анулюється, коли здобувач освіти іде на підсумковий (екзамен) контроль (30 балів).</p>		
Підсумковий контроль (екзамен)	Екзамен проходить усно (у формі співбесіди)	Максимальна кількість балів – 30

За роботу на семінарських/практичних заняттях бали розподіляються таким чином:

Бал	Критерії оцінювання знань здобувача освіти на семінарському/практичному занятті		
	Характер пізнавальної діяльності	Структура відповіді	Характер відповіді
Мінімальна кількість – 0-3	Репродуктивне відтворення начального матеріалу у вигляді доповнення до відповіді студентів	Зачитує виклад матеріалу за лекцією	Відповідь ситуативно усвідомлена
Нижче середньої – 4-6	Репродукція основних понять, категорій, принципів і закономірностей. Роз'яснення переважної кількості	Зачитує визначення за лекцією (або з словника). Зачитує виклад матеріалу за лекцією та підручниками.	Відповідь усвідомлена, з наведенням власних прикладів

	позицій		
Вище середньої – 7-9	Наведення власних прикладів щодо застосування розкритих проблем.	Чітка структурована відповідь за попередньо підготовленим планом та детальним описом його позицій, використання додаткових джерел.	Повне та ґрунтовне висвітлення проблеми, узагальнення викладеного у вигляді чіткого переліку позицій
Максимальна кількість – 10-12	Представлення власної моделі, схеми, віртуального проекту тощо	Власний мотивований, обґрунтований та відмінний від традиційного варіант відповіді	Повне та ґрунтовне висвітлення проблеми із застосуванням нетрадиційних форм викладу

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО/СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Питання для модульного/семестрового контролю визначені за трьома рівнями:

Перший рівень – репродуктивний, що вимагає від здобувача освіти знань основних понять категоріального апарату та вміння їх застосовувати для виконання елементарних завдань (*відповіді на запитання цього рівня оцінюються максимальною кількістю 3 бали/6 балів*);

Другий рівень – репродуктивно-творчий, що потребує самостійного пошуку, аналізу літератури з метою її застосування при виконанні певного завдання (*відповіді на запитання цього рівня оцінюються максимальною кількістю – 5 балів /10 балів*);

Третій рівень – творчо-пошуковий, що передбачає самостійне розв'язання індивідуальних завдань (переважно творчого характеру) (*максимальна кількість балів за виконання завдання цього рівня – 7 балів/14 балів*).

Змістовий модуль 1

Рівень I (репродуктивний)

Завдання на відтворення фактичних знань, термінів, понять, хронології.

1. Дайте визначення поняття «фізична культура».
2. Назвіть основні форми фізичної активності в первісному суспільстві.
3. Укажіть країни, в яких виникли перші системи фізичного виховання.
4. Назвіть дві характерні риси фізичного виховання у Спарті.
5. Укажіть період виникнення Олімпійських ігор у Стародавній Греції.
6. Хто був засновником шведської гімнастичної системи?
7. Назвіть основні ознаки лицарського фізичного виховання.
8. Яке ставлення до фізичних вправ було в епоху Середньовіччя?
9. Укажіть характерні риси фізичної культури в Стародавньому Римі.
10. Хто такий Йоганн Гутс-Мутс і чим він відомий?
11. Назвіть країну, де виникла «англійська спортивна модель» фізичного виховання.
12. Укажіть основні принципи гуманістичної педагогіки доби Відродження.
13. Назвіть засновника сучасного олімпійського руху.
14. Вкажіть, де і коли відбулися перші Олімпійські ігри сучасності.
15. Охарактеризуйте основні цілі Міжнародного олімпійського комітету (МОК).
16. Поясніть, що символізують п'ять олімпійських кілець.
17. Назвіть три слова, що складають олімпійський девіз.
18. Опишіть роль Олімпійської хартії в олімпійському русі.

Рівень II (репродуктивно-творчий)

Завдання на порівняння, пояснення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків

1. Порівняйте фізичне виховання в Афінах і Спарті (2–3 ознаки)
2. Поясніть, чому фізичне виховання в Римі втратило моральне та виховне значення.
3. Проаналізуйте причини зниження ролі фізичної культури в Середньовіччі.
4. Визначте спільне та відмінне в системах фізичного виховання Стародавнього Китаю і Стародавньої Індії.
5. Поясніть вплив християнства на розвиток фізичної культури в середньовічній Європі.

6. Аргументуйте значення лицарської підготовки для суспільного устрою феодального суспільства.
7. Обґрунтуйте гуманістичний підхід до фізичного виховання в добу Відродження.
8. Поясніть значення гімнастичних систем П. Лінга та Ф. Яна для подальшого розвитку фізичного виховання.
9. Охарактеризуйте внесок Вітторіно да Фельтре у становлення гуманістичного підходу до виховання.
10. Проаналізуйте зміни у ставленні до тіла та рухової активності в епоху Ренесансу.
11. Проаналізуйте ідеї, закладені П'єром де Кубертенем в основу олімпізму.
12. Порівняйте принципи сучасних Олімпійських ігор з їхніми античними аналогами.
13. Оцініть вплив Першої та Другої світових війн на проведення Олімпійських ігор.
14. Наведіть приклади ключових рішень, ухвалених МОК протягом його історії.
15. Поясніть значення Олімпійського перемир'я.

Рівень III (творчо-пошуковий)

Завдання на узагальнення, застосування знань у нових ситуаціях, критичне мислення.

1. Сформулюйте власне судження: *Чи можна вважати фізичну культуру Стародавньої Греції зразком для сучасної школи?*
2. Уявіть себе педагогом епохи Відродження: складіть короткий виступ (5–7 речень) для учнів про важливість фізичних вправ.
3. Запропонуйте сучасну адаптацію елементів національних гімнастичних систем для уроків фізичної культури в школі.
4. Обґрунтуйте, чому вивчення історії фізичної культури є важливим для майбутнього вчителя фізкультури.
5. Проаналізуйте, як би виглядала фізична культура в Україні сьогодні, якби в основу були покладені принципи античної моделі виховання.
6. Складіть міні-проект (усно або письмово): *Фізична культура в умовах первісного суспільства – як би виглядав урок у племені?*
7. Напишіть історичне есе: *Який період розвитку фізичної культури вважаєте найважливішим і чому?*
8. Сформулюйте власну концепцію «ідеального фізичного виховання» на основі аналізу історичних моделей.
9. Обґрунтуйте, чому Олімпійські ігри перетворилися на важливу політичну та культурну подію.
10. Дослідіть і оцініть наслідки політичних бойкотів Олімпійських ігор для міжнародного спорту.
11. Проаналізуйте, наскільки сучасний олімпійський рух відійшов від своїх початкових ідеалів.
12. Оцініть роль спорту в просуванні ідей миру, сталого розвитку та інклюзії.
13. Спрогнозуйте, які виклики та можливості стоять перед олімпійським рухом у майбутньому.

Змістовий модуль 2

Рівень I (репродуктивний)

Завдання на відтворення фактів, термінів, подій.

1. Назвіть основні елементи фізичного виховання в Давній Русі.
2. Укажіть, яку роль відігравала фізична підготовка в Запорозькій Січі.
3. Назвіть одне з українських фізкультурно-спортивних товариств ХІХ ст.
4. Укажіть дату створення товариства «Сокіл» у Львові.
5. Хто був засновником товариства «Січ»?
6. У якому році було запроваджено ГТО в СРСР?
7. Назвіть одну спортивну подію, що була популярною в радянській Україні.
8. Назвіть два видатні досягнення українських спортсменів на Олімпійських іграх після 1991 року.
9. Укажіть державний орган, відповідальний за фізичну культуру в незалежній Україні.
10. Назвіть вид спорту, у якому Україна досягла міжнародного визнання у ХХІ столітті.

Рівень II (репродуктивно-творчий)

Завдання на порівняння, пояснення, аналіз подій і явищ.

1. Порівняйте фізичне виховання в козацьку добу та в Київській Русі (цілі, форми, цінності).
2. Проаналізуйте вплив громадських організацій «Сокіл» і «Січ» на розвиток українського спорту.
3. Поясніть, як фізична культура використовувалася радянською владою як інструмент ідеології.
4. Проаналізуйте позитивні та негативні сторони системи фізичного виховання в СРСР.
5. Дайте оцінку ролі фізичного виховання в національно-патріотичному русі українців у XIX ст.
6. Поясніть, як змінювалось ставлення до фізичної культури в Україні після проголошення незалежності.
7. Визначте основні відмінності між підходами до фізичного виховання в радянський і пострадянський періоди.
8. Проаналізуйте державну політику щодо фізичного виховання в Україні після 1991 року.
9. Охарактеризуйте значення фізичної культури у вихованні козаків (за історичними джерелами).
11. Поясніть, чому важливо зберігати національні фізкультурні традиції в сучасній освіті.

Рівень III (творчо-пошуковий)

Завдання на критичне мислення, творчість, узагальнення.

1. Напишіть есе: «Чого сучасна школа може навчитися в козацькій системі виховання?»
2. Сформулюйте власну думку: «Чи потрібно повертати елементи системи ГТО в сучасну українську школу?»
3. Розробіть міні-проект на тему: «Видатні спортсмени незалежної України – роль у формуванні національного іміджу».
4. Складіть програму уроку або заходу з використанням елементів козацьких фізичних вправ.
5. Напишіть твір: «Якою я бачу фізичну культуру в Україні майбутнього».
6. Створіть буклет: «З історії фізичної культури України – для учнів 5 класу».
7. Обґрунтуйте важливість інтеграції історичних знань про фізичну культуру в сучасну шкільну освіту.
8. Проведіть порівняльний аналіз: «Національні пріоритети у спорті в радянський і незалежний періоди».
9. Створіть інтерв'ю-уяву: «Розмова з отаманом Запорозької Січі про фізичне виховання» (у формі діалогу).
10. Напишіть звернення до молоді: «Будь активним – продовж традиції предків!»

Критерії оцінювання модульного/семестрового контролю

Вид завдання	Бали	Критерії оцінки
Теоретичне питання	3/6-5	Здобувач освіти володіє матеріалом в повному обсязі. Відповідь на питання сформульовано в термінах освітнього компонента, викладено науковою мовою.
Перший рівень	2/4-3	Здобувач освіти загалом володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки
	1-0/2-0	Здобувач освіти частково володіє навчальним матеріалом або не володіє навчальним матеріалом
Другий рівень	5/10-9	Здобувач освіти володіє матеріалом в повному обсязі; аргументовано його викладає; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання; демонструє авторську позицію здобувача освіти
	4-3/8-6	Самостійно викладає основний зміст навчального матеріалу, але без глибокого всебічного аналізу
	2/5-3	Здобувач освіти не в змозі ґрунтовно викласти зміст питання, допускаючи при цьому суттєві помилки

	1-0/2-0	Здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст питання, не володіє ключовими поняттями, не володіє навчальним матеріалом
<i>Практичне завдання</i> Третій рівень	7/14-13	Здобувач освіти дав повну, інноваційно орієнтовану, креативну, вичерпну відповідь, яка складається з: правильного вибору алгоритму вирішення завдання; структурованого викладу матеріалу теоретичної частини завдання; ґрунтовних висновків; авторське бачення проблеми та її практичне вирішення
	6–5/12-9	Здобувач освіти розуміє суть завдання, наявна особистісна позиція студента. Відповіді властиві інноваційність і креативність у вирішенні практичного завдання. Містить деякі помилки у виборі алгоритму вирішення завдання
	4–3/8-5	Здобувач освіти розуміє сутність проблеми, знає алгоритм її розв'язання. Містить суттєві помилки у виборі та реалізації алгоритму вирішення завдання; відсутня авторська позиція; містить грубі помилки й не має пояснень і висновків
	2-0/4-0	Здобувач освіти не розуміє або не повністю розуміє завдання; не в змозі його виконати; виконав завдання частково або й повністю неправильно (виконав менш ніж 20% завдання)

2 семестр

Поточний, модульний контроль та самостійна робота								(ПК+СР)+ МК / Підсумковий контроль /Е
ЗМ 1 (51 бал)				ЗМ 2 (49 балів)				
Т ₂	Т ₃	(Т ₁₋₄)	МК ₁	Т ₅	Т ₈	(Т ₅₋₈)	МК ₂	
С ₁	С ₂	СР	П ₁	С ₃	С ₄	СР	П ₅	
11	11	14	15	11	11	12	15	

Умовні позначення: С – семінарське заняття, П – практичне заняття, СР – самостійна робота, МК – модульний контроль, Е – екзамен, ПК – поточний контроль.

У шкалі оцінювання здійснено розподіл 100 балів: 70 – поточний контроль, 30 – модульний контроль, який анулюється, коли здобувач освіти іде на підсумковий (екзамен) контроль (30 балів).

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	шкала ЄКТС	оцінка за національною системою
90–100	А	відмінно
82–89	В	добре
74–81	С	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

11. Політики курсу

11.1. Політика щодо відвідування

Здобувач освіти повинен відвідувати всі види занять, передбачені навчальним планом, згідно з розкладом. Графік консультацій із освітнього компоненту оприлюднений на інформаційному стенді кафедри загальної педагогіки, психології та методики початкової освіти. У разі відсутності здобувача на занятті він зобов'язаний його відпрацювати.

11.2. Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач освіти повинен самостійно виконати всі завдання семінарських та практичних

занять, а, у випадку запозичень інформації, зобов'язаний коректно її відобразити з посилання на першоджерело. Використання будь-яких джерел інформації під час проведення різних форм оцінювання знань (семестровий, підсумковий контроль) заборонено. Використання інструментів штучного інтелекту в освітній діяльності здійснюється у межах вимог академічної доброчесності та відповідно до Політик впровадження та використання ШІ в Коледжі. Здобувач освіти зобов'язаний використовувати технології штучного інтелекту відповідально, прозоро та етично, з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

11.3. Політика щодо дотримання термінів виконання завдань

Здобувач освіти повинен вчасно виконати всі завдання семінарських і практичних занять у терміни, які встановлює викладач. Самостійну роботу здобувач освіти виконує індивідуально, відповідно до методичних вказівок та визначених викладачем завдань і термінів. У випадку відсутності здобувача освіти на занятті з об'єктивних причин (хвороба, заява по поважній причині) термін здачі робіт може бути змінений. До підсумкової форми контролю (екзамену) здобувач освіти має відпрацювати пропущені заняття та здати усі теми. Ліквідація заборгованості відбувається під час проведення консультацій з освітнього компонента за графіком, визначеним викладачем.

11.4. Політика щодо визнання результатів неформальної освіти (за бажанням викладача)

Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулю, темі (темам), що передбачені робочою програмою освітнього компонента, і проходження яких підтверджено документально (сертифікат, свідоцтво тощо), то зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно з «Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради».

12. Рекомендована література

Основна

1. Вербицький В. А., Бондаренко І. Г. Історія фізичної культури та спорту в Україні: навч. посіб. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 340 с.
2. Деделюк Н. А., Цьось А. В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. 192 с.
3. Історія фізичної культури: навч. посіб. / за ред. С. М. Філя. Харків: ОВС, 2003. 160 с.
4. Історія фізичного виховання та спорту України (від стародавніх часів до сьогодення): конспект лекцій / уклад. Н. О. Долгова. Суми : Сумський державний університет, 2016. 121 с.
5. Історія фізичної культури : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності “Середня освіта” освітньо-професійної програми “Середня освіта (Фізична культура)” / уклад.: В. О. Тищенко, Ф. Ф. Товстоп'ятко, С. Б. Парій. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 112 с.
6. Пангелова Н. Є. Історія фізичної культури : навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2007. 231 с.
7. Приступа Є. Н., Пилат В. С. Традиції української національної фізичної культури. Львів: Троян, 1991. 104 с.
8. Степанюк С., Гречанюк О., Маляренко І., Ткачук В. Історія фізичної культури: [навчально-методичний посібник /для здобувачів ступеню вищої освіти «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура), 017 фізична культура і спорт]. Херсон: вид-во ПП Вишемирський В.С., 2016. 272 с.

9. Цьось А. В., Деделюк Н. А. Історія фізичного виховання на теренах України з найдавніших часів до початку XIX ст.: навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. Луцьк, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. 456 с.

Допоміжна

1. Ващенко Г. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру. Львів: Українські технології, 2001. 56 с.

2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

3. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / за ред. В. Кременя. Київ: Знання, 2005. 767 с.

4. Іваній І. В. Історія фізкультурно-спортивного руху: метод. реком. Суми: СДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 141 с.

5. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.

6. Козацькі забави: Навчальний посібник / Завацький В. І., Цьось А. В., Бичук О. І., Пономаренко Л. І. Луцьк: Надстир'я, 1994. 112 с.

7. Кулик В. Олімпійський у серцях вогонь. Історія виникнення та становлення НОК України: докум. нариси. К.: МП Леся, 2008. 308 с.

8. Марчук С. С. Зарубіжний досвід фізичного виховання школярів у педагогічній спадщині К. Д. Ушинського. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2011. № 4. С. 216–225.

9. Марчук С. С. Методичні засади фізичного виховання школярів у педагогічній спадщині Костянтина Ушинського. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2020. № 1(49). С. 29–35.

10. Марчук С. С. Порівняльний аналіз педагогічних ідей видатних слов'янських мислителів Я. А. Коменського і К. Д. Ушинського щодо проблеми фізичного виховання дітей. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2012. Вип. 96. С. 136–140.

11. Марчук С., Чемерис І. Здоров'язбережувальний потенціал філософсько-педагогічної спадщини Григорія Сковороди в контексті сучасної освіти. *Формування педагога майбутнього: виклики сьогодення, цінності та міжнародний ракурс: колективна монографія* / Н. Денисенко, С. Марчук, І. Чемерис, Г. Голя, І. Кліш, М. Юхименко, М. Козігора, І. Ковальчук, О. Федорчук. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2025. С. 33–87.

12. Марчук С. С., Цьось А. В. Засоби фізичного виховання школярів у педагогіці К. Д. Ушинського. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2013. Вип. 110. С. 67–71.

13. Марчук С., Ковальчук І., Чемерис І. Здоров'язбережувальна освіта у філософській спадщині Г. Сковороди як актуальна науково-педагогічна проблема. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. Вип. 1. С. 16–25.

14. Марчук С., Чемерис І. Здоров'язбережувальний потенціал філософсько-педагогічної спадщини Григорія Сковороди в контексті сучасної освіти. *Формування педагога майбутнього: виклики сьогодення, цінності та міжнародний ракурс: колективна монографія*. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2025. С. 34–87.

15. Мудрик С. Б., Табак Н. В., Марчук С. С., Чемерис І. В. Ігрова культура Стародавньої Месопотамії. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2023. Вип. 3. С. 55–60.

16. Національна доктрина розвитку фізичної культури та спорту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1148/2004#Text>

17. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. Науково-популярне видання. Київ: Олімпійська література, 1997. 179 с.

18. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: https://docs.google.com/viewer?docex=1&url=https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf

19. Хрестоматія з історії української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренка, Г. Ващенко, В. Сухомлинський / уклад. В. П. Кравець, О. І. Мешко. Київ: Грамота, 2008. 768 с.

20. Худолій О. М. Історія фізичної культури. Харків : ОВС, 2011. 158 с.

21. Цьось А., Деделюк Н. Олімпізм в історії фізичної культури України. *Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society*, 2022. 3(59). 15-21.

22. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Історія фізичної культури» / упоряд. С. Марчук. [Електронне видання]. Луцьк: КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. 2025. 53 с.

23. Рекомендації для підготовки до практичних, семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія фізичної культури» / упоряд. С. Марчук. [Електронне видання]. Луцьк: КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради. 2025. 20 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

2. <https://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України.

3. <https://mon.gov.ua/> Сайт Міністерства освіти і науки України.

4. <https://www.rada.gov.ua/> Сайт Верховної Ради України.

Викладач Марчук Сергій Степанович

